

Sygn. akt IV KO 76/18

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

w sprawie **A. C.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

o wznowienie postępowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 12 grudnia 2018 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 listopada 2017 r.,

sygn. akt II AKa [...], utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w N.

z dnia 4 stycznia 2017 r., sygn. akt II K [...],

postanowił:

1. oddalić wniosek;

**2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania
wznawieniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w N. wyrokiem z dnia 4 stycznia 2017 r., sygn. akt II 1 K [...] uznał m.in. A. C. za winnego dwóch występków z art. 286 § 1 k.k. i – przyjmując, że czyny te stanowiły ciąg przestępstw – skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 350 stawek dziennych po 30 zł. Wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono na okres 5 lat tytułem próby i w tym czasie oddano oskarżonego A. C. pod dozór kuratora sądowego.

Ponadto, Sąd orzekł na podstawie art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r., przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody w całości, w ten sposób, że:

- zobowiązał oskarżonych A. C., J. S. i P. L. do zapłaty kwoty 150 000 zł solidarnie na rzecz pokrzywdzonych W. i C. O. tytułem naprawienia szkody czynem przypisanym A. C. w pkt. I wyroku;
- zobowiązał oskarżonych A. C. i J. S. do zapłaty kwoty 60 000 zł solidarnie na rzecz pokrzywdzonego J. O. tytułem naprawienia szkody czynem przypisanym A. C. w pkt. II wyroku.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyli apelacjami obrońcy oskarżonych.

Obrońca oskarżonego A. C. zaskarżył wyrok w całości opierając zarzuty apelacji na obrazie prawa procesowego, to jest art. 7 k.p.k., art. 170 k.p.k., art. 174 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Sformułował ponadto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Podnosząc te zarzuty obrońca wniósł o uniewinnienie oskarżonego A. C. od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 23 listopada 2017 r., sygn. akt II AKa [...], utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Obecnie z wnioskiem o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem wystąpił, na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a oraz art. 542 § 1 k.p.k. obrońca skazanego A. C., zwracając się o uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. We wniosku podniesiono, że w sprawie ujawniły się nowe, nieznane wcześniej okoliczności, które ujawniły się podczas przesłuchania W. i J. O. w dniu 28 lutego 2018 r. przed Sądem Rejonowym w B., w postępowaniu o sygn. akt II K [...]. Zdaniem wnioskodawcy, z zeznań tych wynika wspólna okoliczność, a mianowicie, że pokrzywdzeni posiadali znaczne środki finansowe w okresie późniejszym, niż w czasie przestępstwa, które miało zostać popełnione przez A. C.. W. O. wskazała przy tym na posiadaną kwotę 400 000 zł, zaś J. O. – 100 000 zł. Zdaniem obrońcy, zeznania te wskazują na to, że działania podjęte przez pokrzywdzonych były zaplanowane i miały na celu pomówienie A. C.. Z tego względu podważają one

ustalenia przyjęte przez oba Sądy za podstawę wyroków w sprawie objętej wnioskiem o wznowienie.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego A. C. jest niezasadny. Na wstępie rozważań podnieść należy, że wznowienie postępowania jest instytucją wyjątkową, wobec domniemania prawidłowości ustaleń i rozstrzygnięć zawartych w prawomocnym wyroku. Zgodnie z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. podstawą do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego są ujawnione po wydaniu orzeczenia nowe fakty lub dowody wskazujące m.in. na to, że skazany nie popełnił czynu. Podstawą wznowienia jest również sytuacja, w której po wydaniu orzeczenia ujawniły się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że doszło do skazania za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary (art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k.).

Wznowienie postępowania sądowego nie jest więc uwarunkowane ujawnieniem się po wydaniu wyroku jakichkolwiek nowych faktów lub dowodów, czy też zgłoszeniem określonych wątpliwości co do trafności zapadłego rozstrzygnięcia, ale tym, by nowe fakty lub dowody wiarygodnie podważały prawdziwość dokonanych, istotnych ustaleń faktycznych (zob. np. wyrok SN z 10 października 1995 r., II KO 76/94, OSNKW 1996, nr 1 - 2, poz. 9, czy postanowienie SN z 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, nr 7 - 8, poz. 47).

Sama nowość źródła dowodowego, czy też środka dowodowego pochodzącego z tego samego źródła dowodowego, bez wskazania w tym kontekście na poważne prawdopodobieństwo nietrafności prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy, nie przesądza jeszcze o wystąpieniu analizowanej podstawy wznowieniowej. Zgłoszenie nowych faktów i dowodów nie oznacza, że niejako automatycznie sąd rozpoznający wniosek zobligowany jest do wznowienia postępowania. Owe nowe fakty i dowody podlegają ocenie tego sądu, dokonywanej – co należy podkreślić – w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym

zgrupowanym w sprawie w toku jej rozpoznawania przez sądy I i II instancji. Oddzielenie tej oceny od całokształtu dowodów, które stały się podstawą dotychczasowych orzeczeń, czyniłoby ją nieracjonalną i w zasadzie oderwaną od realiów sprawy. A przecież tylko na gruncie tych realiów i po wnikliwym skonfrontowaniu dowodów „nowych”, to znaczy zgłoszonych we wniosku o wznowienie postępowania z dowodami dotychczas występującymi, możliwe jest stwierdzenie, czy pierwsze z wymienionych nakazują uznać z dużym prawdopodobieństwem ustalenia dokonane przez orzekające sądy obu instancji za wadliwe. Ze wskazanej wyżej podstawy wznowienia wynika zatem, że rozpoznanie wniosku o wznowienie z tego tytułu ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2013 r., V KO 21/13, LEX nr 1313142).

Wskazać wreszcie należy, że poszukiwanie *propter nova* nie jest rolą sądu wznowieniowego. Sąd procedujący w trybie art. 540 § 1 k.p.k. powołany jest jedynie do ich oceny w świetle dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego, który legł u podstaw zaskarżonego wnioskiem rozstrzygnięcia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 września 2010 r., IV KO 55/10, z dnia 16 października 2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015/3/21).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że w polu uwagi obu orzekających w sprawie Sądów pozostał szereg różnic dotyczących kwot przekazywanych skazanemu A. C., źródła ich pochodzenia, jak również dni, w których miało to miejsce. W tym zakresie Sąd Okręgowy w N. nieścisłości te wyjaśnił charakterystycznym dla obszarów pozamiejskich trybem życia pokrzywdzonych, brakiem obycia w sprawach urzędowych z wyjątkiem tych, które dotyczyły prowadzenia gospodarstwa rolnego, jak również podeszłym wiekiem C. i W. O.. Cech tych nie odniósł wprawdzie do osoby J. O., dostrzegając jednak emocjonalnie podejście do sprawy, jak również niechęć do skazanego. Powyższe okoliczności nie mogą pozostać bez znaczenia dla oceny depozycji W. i J. O. złożonych w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym w B.

(sygn. akt II K [...]) przeciwko oskarżonym A. C. i P. L., na które to zeznania powołuje się wnioskodawca. Zgodzić należy się ze stanowiskiem przedstawionym w odpowiedzi prokuratora na wniosek o wznowienie postępowania, że istniejące rozbieżności w zeznaniach pokrzywdzonych nie podważają wersji wydarzeń ustalonej w postępowaniu stanowiącym przedmiot wniosku. Nawet bowiem częściowa niekonsekwencja w podawaniu dat i poszczególnych kwot przekazywanych skazanemu A. C. nie świadczy o tym, że sumy te w rzeczywistości nie zostały przekazane, czy też, że rozliczenia miały miejsce, ale pod określonym tytułem prawnym. Trafnie dostrzegł również Sąd Apelacyjny, że zeznania pokrzywdzonych nie były wyłącznym dowodem wskazującym na dopuszczenie się przez skazanego prawomocnie przypisanego mu ciągu przestępstw. Tak ustalony stan faktyczny znalazł bowiem odzwierciedlenie częściowo w wyjaśnieniach samego oskarżonego A. C., wyjaśnieniach współoskarżonych – J. S. i I. G. oraz zeznaniach świadków – M. O., T. O., czy uznanych za wiarygodne zeznaniach M. O. oraz dowodach z dokumentów. Uszło również uwadze wnioskodawcy, że zeznania W. O. dotyczą innego okresu, niż objętego ciągiem przestępstw przypisanych A. C., tj. roku 2016 (s. 9, 10v protokołu rozprawy z 28 lutego 2018 r.). Inne są również kwoty pieniędzy podawane przez świadków przez Sądem Rejonowym w B. – 400 000 zł albo 40 000 zł według świadka W. O. (s. 10v-11 ww. protokołu). Analiza tych depozycji nie pozwala jednoznacznie przyjąć, że wypowiedzi świadków – pokrzywdzonych rzeczywiście dotyczą tych samych środków, które były przedmiotem czynów przypisanych skazanemu A. C.

W tym stanie rzeczy nie można uznać, że dowód w postaci zeznań złożonych przez W. O. i J. O. na rozprawie w dniu 28 lutego 2018 r. przez Sądem Rejonowym w B. (sygn. akt II K [...]), na który wskazał wnioskodawca, rzeczywiście ma walor „nowości” w znaczeniu nadanym przez przepis art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. i uprawdopodobnia, że skazany A. C. nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze.

Dlatego wniosek o wznowienie podlegał oddaleniu. Jednocześnie, na podstawie art. 639 k.p.k., Sąd Najwyższy obciążył skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego nie znajdując podstaw do zwolnienia z obowiązku ich poniesienia.

